

REGISTERBLAD

Namn och datum: Leif Göthe och Heléne Öhrling (981022)

Område av riksintresse för naturvård i Västernorrlands län

Områdesnummer: NRO22044

Områdesnamn: Skrängstasjön och Mingen

Kommun: Sundsvalls kommun

Kartblad: 17 H SO

Läge: 17H0G4C6D

Area: 618 ha

Naturgeografisk region: 28a. Sydligt boreala kuperade området: Medelpad och "Höga Kusten" i Ångermanland

Kust/havsregion:

Regionindelning för sjöar och vattendrag: Huvudavrinningsområde 42 Ljungan (Skrängstasjön) och 42/43 (Mingen)

Agrara kulturlandskapsregioner: 14

Landskapsformer: Vågig bergkullterräng

Riksvärde

Odlingslandskap	Naturbetesmark	Flora
Sjö	Fauna	

Värdeomdöme: Mingen är Medelpads bästa fågelsjö och fyller en viktig funktion både som rast- och häckningslokal. Den närbelägna Skrängstasjön är landskapets förnämsta rastsjö för flyttande fåglar. Sjöarna och särskilt Mingen är med sin slättkaraktär ovanliga i regionen och därför mycket skyddsvärda och intressanta fågelbiotoper.

Representativa naturbetesmarker vid Billfallet-Skrängstasjön i form av betad sötvattenstrandäng. Växtsamhällen med arter som stagg, ormrot, åkerbär och pillerstarr.

Huvudkriterier:

- C. Område med sällsynta naturtyper, hotade eller sårbara biotoper och arter
- D. Område med mycket rik fauna/flora

Förutsättningar för bevarande:

- Fortsatt jordbruk med åkerbruk, naturvårdsinriktad betesdrift och skötsel av landskapselement.
- Restaurering av igenvuxna ängar och naturbetesmarker. Naturvårdsinriktat skogsbruk.
- Områdenas karaktär av oexploaterad miljö för fågellivet bibehålles.

Säkerställande:

Ingår i länsstyrelsens program för bevarande av natur- och kulturmiljövärden i odlingslandskapet (objekt nummer 8110) och i nationell bevarandeplan för odlingslandskapet (objekt nummer Y8106, 81-41).

Områdets huvuddrag: De två sjöarna Mingen och Skrängstasjön ligger i ett litet slättområde mellan Björköfjärden och E4 i Njurunda socken, Sundsvalls kommun. Då båda sjöarna är varandra närbelägna och har gemensamma eller likartade naturvärden behandlas de som ett objekt av riksintresse. Sjöarna tillhör länets mest intressanta fågelsjöar.

Mingen har en fri yta av ca 240 ha med ett största djup av ca 18 m. Sjön är oregelbundet formad med stora grundbottnar. Växtligheten domineras av omfattande vassbälten, sävrika vikar och en täckande men rel. artfattig vegetation av flytblads- och undervattensväxter samt submersa mossor.

Utseendemässigt påminner således sjön om sydsvensk slättsjö, men limnologiskt visar sjön närmast oligotrofa drag. Vegetationen längs stränderna domineras av en lövskogsridda med insprängda barrträd. Naturmiljön har skapat förutsättningar för ett intressant fågelliv.

Fågelfaunan i Mingen domineras av skrattnåskolonier samt and- och vadarfåglar. Bland Mingens häckande fåglar kan nämnas: skrattnås, fisktärna, gräsand, vigg, sothöna, skäggdopping, sävångare, sävsparv och svarthakedopping. Förmodligen häckar arter som brunand, vattenrall och småfläckig sumphöna. Rastande arter är bl a brushane, gluttsnäppa, skogssnäppa, svartnäppa, grönbena, kricka, årtä, bläsand, stjärtand, skedand, knipa, storskrake samt ibland även salskrake, blå- och brun kärrhök. Fiskljuse, små- och storlom har observerats på näringssök i sjön. Längs de låglänta stränderna häckar bl a enkelbeckasin, tofsvipa, storspov och gulärta. I lundpartierna och omgivande skogsridda häckar bl a törnskata. Blåhaken är en regelbunden rastfågel i strandsnåren.

I sjön förekommer åkergroda, som är mindre vanlig på dessa breddgrader. Mingens mångformighet ur biotophänseende styrks även av den rika förekomsten av av snäckarter med bl a platt hattsnäcka (*Acroloxus lacustris*), som endast finns i enstaka sjöar norr om Dalälven.

Skrängstasjön omges på alla sidor av låglänt odlings- och sankmark. Den genomströmmas av Stångån. Det relativt kraftiga vattenflödet innebär att isfria vattenytor uppträder tidigt i sjön om våren. Flyttande fåglar på vår norrut erbjuds därför här en lämplig och bra rastlokal. Skrängstasjön betraktas också som Medelpads förnämsta rastsjö för flyttande fåglar.

De rastande fåglarna söker sig i första hand till sjöns utflöde. De vanligaste arterna är sångsvan, knölsvan, storskrake, knipa, vigg, brunand, bläsand, kricka, stjärtand och skedand. Flera av andarterna uppträder ofta i stort antal. Tillfälligtvis har också salskrake, årtä, grågås och skrântärna observerats. Längs stränderna har vidare bl a brushane, gluttsnäppa, svartnäppa, skogssnäppa, lappsparv och snösparv iakttagits. Vårfågel och vinterhämling brukar även gästa sjön under vår och höst. Häckande arter i och vid Skrängstasjön är bl a: skrattnås, skäggdopping, svarthakedopping, fisktärna, gräsand, sothöna, sävsparv, tofsvipa, storspov och gulärta.

Vid Billfallet ligger representativa naturbetesmarker i form av betade sötvattenstrandängar. Vanliga vegetationstyper är tuvtäteläng, gräs-lågstarräng, stagghed, nordlig högstarräng och sjöfräkenäng. Växtsamhällena på dessa är bitvis art- och individrika, och bland de hävdgynnade arterna växer hirsstarr, pillerstarr, stagg, ormrot och åkerbär.

Anmärkningar:

Referenser: Guvå L, 1972. Naturvårdsinventering i Västernorrlands län. Del 3. Medelpad Ljungakommittén, 1986. Natur och kultur längs Ljungans dalgång. Länsstyrelsen i Västernorrlands län. Översiktlig sjöinventering i Västernorrlands län. Opubl. Svenska Naturskyddsföreningen, 1972. Fågellokal i Sverige. Länsstyrelsen i Västernorrlands län, 1993: Program för bevarande av odlingslandskapets natur- och kulturmiljövärden. Länsstyrelsen 93:1. Härnösand. Länsstyrelsen i Västernorrlands län, 1992: Ängs- och hagmarker i Västernorrlands län - del 1 Medelpad. Länsstyrelsen. Härnösand. Naturvårdsverket, 1996: Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet. Stockholm.